Editie 2 | 3 Zomer 2016

De Natuurkijker

Nieuwsblad van IVN en KNNV Amersfoort e.o.

'Met andere ogen kijken belangrijke taak natuureducatie'
Dierenambulance is er ook voor wilde dieren
'Groene motor' als aanjager voor groenere stad
Ruim 1200 soorten op 1001-soortendag

ivn beleef de natuur!

KNNV vereniging voor veldbiologie

Agenda

Vrijdag 3 juni: minicursus over nachtvlinders, in kader nationale nachtvlindernacht. Om 20 uur theorie over (nacht)vlinders. Om 22 uur naar buiten om vlinders te vangen. De Groene Belevenis, Hamersveldseweg 107, Leusden. Opgave via www.hetgroenehuisamersfoort.nl. Kies: ontdekken en leren en daarna: Natuuracademie. Het kost 15 euro. Leden KNNV en IVN 5 euro korting.

Zaterdag 4 juni: 10:00 tot 12:00 uur: vogelexcursie met fiets en de fietsboot. Opstap aan de Grote Koppel. Met een vogeldeskundige op de fietsboot naar Baarn en door de polder per fiets terug naar Amersfoort. www.eemlijn.nl .

Zondag 5 juni: 13.00 - 17.00 uur: feest vanwege 40-jarig bestaan IVN-afdeling Amersfoort, in en rond Groene Huis. Met Natuur in de buurt, een presentatie van Henk Groenewoud met eigen filmmateriaal. Verder informatiekramen en kinderactiviteiten. Zie artikel verderop.

zaterdag 11 juni, 22:00 uur: vaartocht met vleermuiskenner Zomer Bruijn die vertelt over leefgewoontes van deze luchtacrobaten. Hij laat met zijn batscan sonargeluiden van vleermuizen horen. Het kost 8,00 euro, reserveren gewenst. Waterlijn, Krommestraat 5. Telefoon 033 - 465 46 36.

Zaterdag 18 juni, 19:00 uur: natuur op de kademuur. Boottocht waarbij de schipper-floraspecialist vertelt over bijzondere plantengroei op kademuren. 8 euro. Reserveren gewenst. Gereserveerde kaarten uiterlijk twee dagen voor afvaart ophalen. Waterlijn. Krommestraat 5. Tel: 033 - 465 46 36.

Zondag 12 juni, 10:00 tot 12:00 uur: vogelexcursie met fiets en de fietsboot. Opstap aan de Grote Koppel. Met een vogeldeskundige op de fietsboot naar Baarn en door de polder per fiets weer terug naar Amersfoort. Meer informatie: www.eemlijn.nl .

Zaterdag 18 juni, 22:00 uur: tocht met de vleermuisboot. Zie zaterdag 11 juni.

Zondag 19 juni: 14.00 tot 16.00 uur: IVN-natuurexcursie: natuur op bedrijventerrein De Isselt. Start: hoek Nijverheidsweg-Noord/Radonweg, 3812 PN Amersfoort. Gegidste wandeling langs proeftuin, paddenpoel, vijver, de Eem, weilanden. Stevig schoeisel aangeraden.

Zaterdag 25 juni: 10.00 - 13.00 uur: slotbijeenkomst vaststellen Groenvisie Amersfoort voor de periode tot 2030. Groene Huis, Schothorsterlaan 21. Meer informatie en aanmelden via www.groenvisieamersfoort.nl . Zie artikel in dit blad.

Zaterdag 25 juni, 22:00 uur: tocht met de vleermuisboot . Zie zaterdag 11 juni.

Zaterdag 2 juli, 19:00 uur: natuur op de kademuur. Zie zaterdag 18 juni.
Zondag 3 juli, 9:00 tot 12:00: De IVN fotowerkgroep gaat naar een natuurgebied. Verzamelen op de parkeerplaats van het voormalige ziekenhuis St. Elisabeth aan de Gasthuislaan - Ringweg Dorrestein. Meer informatie: www.ivnfotowerkgroepamersfoort.nl .

Zondag 3 juli, 13:00 tot 15:30 uur: jeugdnatuurvaart met de Waterlijn. Doe-programma met water en wat daar in leeft. Voor kinderen van 7-12 jaar, samen met volwassene. 8 euro per persoon. Reserveren gewenst. Meer informatie: Waterlijn, Krommestraat 5. Tel: 033 - 465 46 36.

Zaterdag 9 juli, 22 uur: vleermuistocht. Zie zaterdag 11 juni..

Zondag 17 juli: 14.00-16.00 uur: natuurexcursie door Bloeidaal. Start: parkeerplaats Koedijkerweg, 3816 BV Amersfoort. Voormalig weide- en akkergebied. Bloeidaal is in 2007 ingericht om ruimte te geven aan natuur, recreatie èn waterberging. Bosjes, natte en droge graslanden, poelen, sloten en beken.

zondag 17 juli 2016 - 13:00 tot 16:00: botanische rondvaart over Heiligenbergerbeek en de natuur op de oevers. Bodemopbouw, planten, korstmossen, insecten en vogels worden bekeken. De vaart duurt zo'n 3 uur. 8 euro per persoon. Reserveren gewenst. Meer informatie: Waterlijn rondvaarten. Krommestraat 5. Tel: 033 - 465 46 36.
Zaterdag 23 juli, 21:30 tot 23:30 uur: vleermuisboot. Zie zaterdag 11 juni.

Zondag 21 augustus: 14.00-16.00 uur: natuurexcursie: Waswater, ringheuvels en Lange Veen in Den Treek. Start: Waterlooweg, 3832 Leusden. Bos, hei, zand, moeras. Cultuur en natuur. Stevige schoenen aanbevolen.

De Natuurkijker

Van de redactie

Voilá, de allereerste papieren Natuurkijker. Eerder verschenen er twee digitale edities. De redactie moet er nog eens over nadenken hoe het met de nummering moet: de ene keer een papieren uitgave, dan weer een digitale. Gewoon doornummeren is een optie. Slimme oplossingen zijn welkom.
De redactie is blij een nieuwe rubriek te kunnen introduceren: Dieren uit dieren. Janine Mariën is zoölogisch/moleculair biologisch analiste aan de afdeling dierecologie van de VU in Amsterdam. Zij werkt vooral met ecologie en (bodem)dieren, bijvoorbeeld wat de gevolgen zijn van bodemvervuiling.
Janine tekent, schildert en maakt mooie collages van platen in natuurkalenders. Van 'oude dieren' maakt zij zodoende 'nieuwe dieren', en preciezer: bodemdieren zoals kakkerlakken, springstaarten en mijten. Allemaal dieren die zij in haar werk leerde kennen. In de begeleidende tekst geeft zij nadere informatie. De eerste aflevering is gewijd aan de pseudoschorpioen.

De naamgever
Voorts hecht de redactie er aan nog te melden wie de naam De Natuurkijker heeft bedacht. Dit is Geert van de Waterbeemd uit Soest. Hij schrijft: "Graag wil ik, als lid, een naam aandragen voor het nieuwe verenigingsblad. Het was het eerste wat in mij opkwam en neutraal is qua historie en emotie. Het nieuwe blad heet: De Natuurkijker. Ter onderbouwing: Het gaat er om dat wij leden met onze blik op de natuur zijn gericht, waarbij het niet uitmaakt of je gewoon kijkt, of dit doet door een bril, verrekijker, vergrootglas of zelfs microscoop. We kijken, al of niet met een hulpmiddel, naar de natuur en zien daarmee mooie planten en dieren."
In deze editie geen natuurlezingen want die zijn er niet in de zomerperiode. Dat begint weer de eerste dinsdag in september.
En een luxe probleem: te veel kopij. Daardoor kunnen twee verhalen - over bijzondere varens en tuinvogels plus een stel berichten - niet mee. Maar geen nood: binnenkort verschijnt er weer een digitale Natuurkijker. Nummer 2.1 of zoiets.
Veel leesplezier.

Bij de voorpagina: een keizerlibel in volle glorie. Als roofzuchtige larve heeft het beest met enkele jaren al bijna zijn hele leven achter de rug. Vervolgens klom hij langs een rietstengel omhoog en kroop uit zijn velletje. Nu met hij nog eieren leggen en sierlijk rondvliegen voordat hij eindigt als smakelijk hapje voor een boomvalk of andere roofdier.

4	Van de voorzitters
5	Veertig jaar IVN - natuurouders
6	Interview met Hennie Poppe
8	Natuurexcursies
10	Groene motor zoekt starters
11	Dierenambulance voor kat, hond, roodborst
12	1200 soorten op 1001-soortendag
13	De pseudoschorpioen
14	Rapport Paardenwed voor wethouder

COLOFON

De Natuurkijker is het gecombineerde blad van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV) en het Instituut voor Natuur- en Milieueducatie en Duurzaamheid (IVN) in Amersfoort en omstreken.
Het blad verschijnt zowel op papier als digitaal op 1 maart, 1 juni, 1 september en 1 december, en tussendoor wanneer er iets is te melden, maar dan alleen digitaal.

Redactie: Kees Quaadgras
Kopij voor het herfstnummer vóór 13 augustus sturen naar het e-postadres: redactie.natuurkijker@gmail.com
Het IVN is erkend als ANBI.

DRUKKER: Editoo

FSC www.fsc.org MIX Papier van verantwoorde herkomst FSC® C017135

Van de IVN-voorzitter

Door Ruud van Nus

Onze afdeling in Amersfoort bestaat dit jaar 40 jaar, en dat gaan we vieren in en rond het Groene Huis.
Voortgekomen uit de Bond tegen verontreiniging van Natuur en Stad ontstond in Nederland in 1960 het Instituut voor Natuurbeschermingseducatie. In die tijd groeide het besef dat mensen wellicht beter bereikt kunnen worden door bewustwording middels educatie (IVN) dan door het 'corrigeren van gedrag' (Bond tegen verontreiniging van Natuur en Stad).
Het IVN maakte een gestage groei door en vanaf 1976 deed Amersfoort hier aan mee. In een tijd van bevolkingsgroei, verstedelijking en toename van autoverkeer ontstonden diverse organisaties die zich bezig hielden met natuur en milieu. Ook het IVN werd omgedoopt tot de Vereniging voor Natuur- en Milieueducatie.
Tijdens de laatste periode waar in individualisering en globalisering steeds nadrukkelijker vorm begon te krijgen, stabiliseerde de groei van het IVN.
Het besef dat we anders met de aarde om moet gaan begon steeds meer door te klinken en de naam IVN veranderde opnieuw, deze keer in IVN vereniging voor Natuureducatie en Duurzaamheid.
Het ontwikkelen naar een vereniging waar in duurzaamheid 'duurzaam' is geïntegreerd is een organisch proces dat geduld vraagt en soms gepaard kan gaan met pijn. Voeg hierbij de ontwikkeling van de samenwerking met onze collega`s van de KNNV en het zal duidelijk worden
dat we niet in een saaie tijd leven.
Reden te meer om op 5 juni met elkaar te vieren dat we als afdeling 40 jaar bestaan en te laten zien dat we nog steeds springlevend zijn!
Op 5 juni is er van 13.00 tot 17.00 uur alles te doen in en rond het Groene Huis (zie programma 5 juni) Het belooft in elk geval een leuk en gevarieerd programma te worden. Omdat het Groene Huis open is voor publiek hopen we dat veel Amersfoorters kennis met ons komen maken.
Tot 5 juni!

Van de KNNV-voorzitter

Door Joop de Wilde

KNNV en IVN

De 1001-soortendag ligt net achter ons. KNNV, IVN en Vogelwacht Amersfoort hebben ieder een belangrijk steentje bijgedragen aan de inventarisaties die moeten leiden tot het vaststellen dat er in onze regio meer dan 1001 levensvormen aanwezig zijn.

Dat kunnen paddenstoelen, mossen, korstmossen, varens, planten, vogels, zweefvliegen, bijen, kleine waterdiertjes, kranswieren, spinnen, libellenlarven, vogels, vleermuizen, zoogdieren, slakken, lieveheersbeestjes, nachtvlinders, dagvlinders of insecten zijn.

Het is goed vast te stellen dat er specialistische groepen zijn die op detailniveau onderzoek doen en vast kunnen stellen welke soorten een bijdrage leveren aan de biodiversiteit.
Daarbij is er een min of meer logische verdeling van aandacht tussen KNNV en IVN. De KNNV die zich meer richt op het vergaren van kennis en (wetenschappelijk) onderzoek en het IVN die zich sterk richt op het uitdragen van kennis naar een breed publiek.

Het project 1001-soortendag van de gemeente Amersfoort heeft aangetoond dat KNNV en IVN Amersfoort elkaar eigenlijk niet beconcurreren maar eerder aanvullen. Wel is het verstandig dat activiteiten meer worden afgestemd. Dat is geen kritiek want beide organisaties hebben reeds overeenstemming om dit in een koepelorganisatie met elkaar af te stemmen.

Het veertigjarig jubileum van IVN staat voor de deur. Dat is een belangrijke mijlpaal in hun bestaan. Een mijlpaal die we graag met hen willen vieren. Laat het ook een startpunt zijn voor een steeds intensievere samenwerking tussen beide organisaties.

IVN veertig jaar: feest!

Door Ruud van Nus

Het feest vanwege het veertigjarig bestaan van de IVN-afdeling Amersfoort heeft plaats in en rond het Groene Huis, op zondag 5 juni van 13.00 uur tot 17.00 uur. Het Groene Huis is open voor publiek zodat iedereen binnen en buiten vrij kan genieten van diverse activiteiten.
Het programma in grote lijnen:
Binnen kun je kijken en luisteren naar Natuur in de buurt, een presentatie van Henk Groenewoud met eigen filmmateriaal. Er zijn drie voorstellingen van ca 25 minuten: om 14, 15 en 16 uur. Binnen kun je ook genieten van verschillende muzikanten met hun eigen muziekstijlen.
Buiten staan kramen waar van alles te beleven valt. Naast informatie over het IVN start vanf de kraam regelmatig een wandeling met gids door park Schothorst.
Kinderen kunnen boomstammetjes zagen en beschilderen, braakballen uitpluizen of onder
begeleiding een broodje bakken boven een kampvuurtje.
Hetties Road Cuisine is aanwezig om kleine pizza`s te bakken in een houthoven. In de directe
nabijheid, u hoort het zo, werkt een boomkunstenaar met kettingzaag aan een houtsculptuur. Leuk
om te zien hoe dit ontstaat!
Op 5 juni heeft ook de marathon van Amersfoort plaats. De marathon gaat o.a. door park Schothorst, het kan dus behoorlijk druk worden. Maar laat u vooral niet weerhouden om toch het
Groene Huis aan te doen, mis het niet!

Minicursus nachtvlinders

De Natuuracademie verzorgt op 3 juni een minicursus over nachtvlinders. Het begint met een theoretisch deel over het verschil tussen dag- en nachtvlinders en tussen micro- en macro-nachtvlinders. Verder hoe nachtvlinders zijn gebouwd, en waar ze van leven.
Na het theoriedeel worden buiten met verlichte lakens nachtvlinders gevangen om ze te determineren.
De cursus wordt gegeven in De Groene Belevenis (vroeger Schoolsteeg) Hamersveldseweg 107 in Leusden. Aanvang 20.00 uur. Afhankelijk van het weer en resultaten kan het uitlopen tot 01.00 uur. Voor kinderen is dit niet een geschikte cursus.
Docente: Alice van Hunnik, coördinator werkgroep Nachtvlinders KNNV Amersfoort e.o.
Opgeven via e-mail cnme@amersfoort.nl. of www.hetgroenehuisamersfoort.nl. Kies daar: ontdekken en leren en daarna natuuracademie. Het kost 15 euro, inclusief korte brochure. Leden KNNV en IVN ffdelingen Amersfoort 5 euro korting.

Cursus Natuurouders

Komend najaar start in Amersfoort een cursus voor natuurouders. Deze cursus is bestemd voor ouders van basisschoolleerlingen die de juffen en meesters willen helpen bij natuurlessen buiten.

De cursus is van het IVN en het gemeentelijk natuur- en milieucentrum. De cursus kost 20 euro voor IVN-leden en 30 euro voor niet-leden. Ouders voor wie de bijdrage een bezwaar is kunnen contact opnemen met de cursusleiding.
De cursus heeft plaats in het Groene Huis aan de Schothorsterlaan 21, en bestaat uit zes bijeenkomsten, een cursusboek, veldwerkmateriaal, een certificaat en vooral veel plezier. Data en tijd: vrijdagochtenden van 9.15 tot 11.45 uur op 2, 16, 30 september, 7 en 28 oktober, en 11 november. Opgeven via e-post naar cursussen@ivnamersfoort.nl, t.a.v. Gert Lodewijk.
Aan de orde komen onder andere hoe om te gaan met kinderen, natuurleskisten, en natuurthema's als vruchten en zaden, dood hout leeft en natuurpaden. Een vooropleiding is niet nodig; enthousiasme en affiniteit met de natuur is genoeg.

Operatie Steenbreek

Tijdens het 40-jarig bestaan van het IVN is er aandacht voor de Operatie Steenbreek. Deze operatie beoogt de verstening van tuinen tegen te gaan, met als doel onder andere meer groen.
Voorafgaand aan de Nationale Tuinweek houdt operatie Steenbreek op donderdag 9 juni een 'ombouwactie' in het Soesterkwartier. Bewoners daar kunnen tegels uit hun tuin laten halen, een (schets)-ontwerp laten maken, plantjes uitkiezen en die zo veel mogelijk direct (laten) planten.
Mensen die hier bij willen helpen kunnen contact opnemen met Jori Hoving via e-post jori@operatie-steenbreek.nl .

'Met andere ogen kijken van belang voor natuureducatie'

Door Wil Schonewille

“Toen wij in 1972 in nieuwbouwwijk Schothorst kwamen wonen, stond alles in het teken van de groeiende stad. Gelukkig is Amersfoort, ondanks al die uitbreidingen, toch een groene stad gebleven.”

Hennie Poppe, erelid van het IVN Amersfoort, vertelt geanimeerd over haar liefde voor planten en hoe ze ruim dertig jaar lang intensief betrokken is geweest bij natuureducatie in Amersfoort.
“Op mijn 18e kwam ons gezin definitief terug naar Nederland. Dat was erg wennen na een fijne jeugd in voormalig Nederlands-Indië, waar mijn vader onderwijzer was. De liefde voor de natuur zat er bij mij al vroeg in, maar in Haarlem leerde ik door de biologielessen op school gerichter kijken.
'Vooral het determineren van planten vond ik leuk om te doen. Ik trok er graag alleen op uit. Zwerven door de Haarlemmerhout en de Kennemerduinen, de Heukels altijd bij de hand. Later kwam ik veel in de IVN-tuin in Zandvoort en ben ik begonnen met botanisch tekenen. Een heerlijk ontspannende bezigheid."

Boekjes vol verhalen
“De eerste jaren in Amersfoort was ik vooral betrokken bij schoolactiviteiten van de kinderen. Om de omgeving van Amersfoort beter te leren kennen liep ik regelmatig mee met IVN-wandelingen. Bij IVN Eemland volgde ik een Groene cursus en in 1979 de gidsencursus in Amersfoort. Het bleek erg leuk om met andere mensen iets in de natuur te doen die daar ook van houden.
“Mijn scriptie schreef ik , samen met Marijke Kroon en anderen, over de Eempolder, de
sloten, waterkanten; de openheid en de ruimte trokken mij daar aan. Een combinatie van buiten zijn, plantjes en het vertellen van verhalen. Zo ontstond de legende rond de drie essen die daar staan. Hun zaden worden meegenomen omdat ze beschermen tegen het weer, het water en de vreemdeling. Ik heb in de loop der jaren boekjes volgeschreven met allerlei verhalen die ik kon gebruiken tijdens de wandelingen.

Lippenstift
“Ik koos direct voor de wandelgroep. Een probleem was wel dat ik me erg slecht kan oriënteren. Dat loste ik op door de route te markeren met een streepje rode lippenstift. Een gevleugelde uitspraak bij het zien van rode strepen werd al snel: 'Hennie was here!'.
“Rondom de bouw van de Middeleeuwse boerderij ontstond een middeleeuwenproject. Er werden akkertjes met oude graansoorten aangelegd en we bakten brood met schoolkinderen. Er kwam wel drie keer per week een school naar Het CNME in de oude boerderij. We namen de kinderen mee naar buiten en de natuur mee naar binnen. Bij het onderzoeken van waterdiertjes ging een wereld voor ze open."

Madeliefje
“Vertellen hoe de natuur in elkaar steekt door aan kinderen, maar net zo goed aan volwassenen te vragen wat ze er al van begrijpen en daar dan op aansluiten, dat is mijn aanpak. Vooral naar elkaar luisteren, het willen weten, het leren van elkaar. Ik deed dat door een open houding aan te nemen, de wil mensen een fijne wandeling te bezorgen en dat aan te vullen met kennis.
"Het is de kunst mensen nooit te veroordelen, ook niet met uitleg. Dat lukte mij het best door het vertellen van verhalen, waarvan dan iets blijft hangen. Zo werd ik eens aangesproken door een jonge man, die een meisje als zijn madeliefje aan mij voorstelde. Hij had mijn verhaal over het liefje van de made altijd onthouden”.

Rond het 40-jarig bestaan

Het IVN Amersfoort e.o. bestaat 40 jaar. Daarom besteedt De Uitloper aandacht aan de natuurgidsen die de afgelopen decennia natuurexcursies begeleidden.
Hun is gevraagd terug te kijken op hun eigen geschiedenis en op die van onze IVN-afdeling. En om behartigenswaardige opmerkingen te maken over de toekomst van het IVN. Wat is er van belang en waarom. Hoe maak je mensen bewust van de natuur en van het belang van duurzaamheid.

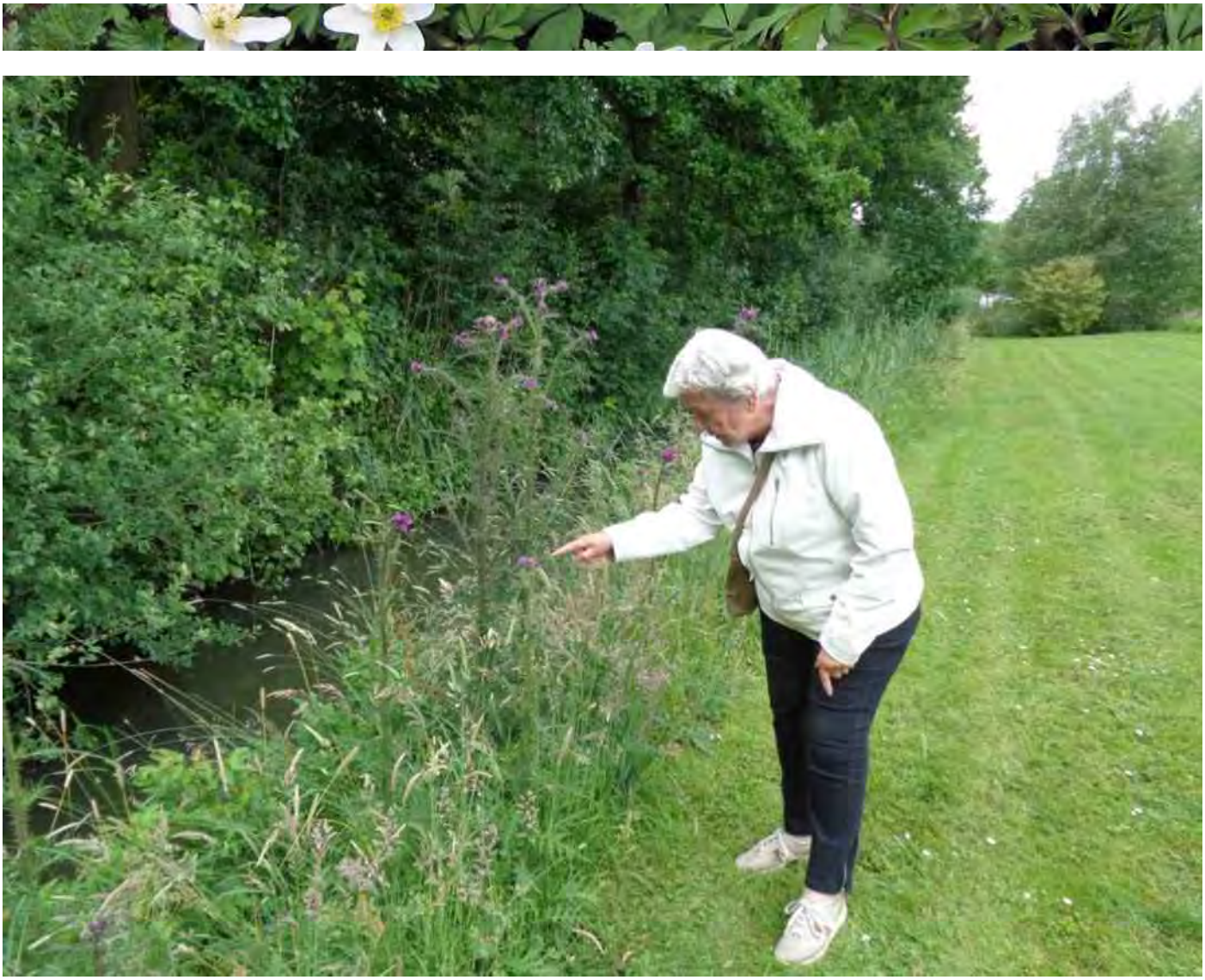

“Ik werkte mee aan planteninventarisaties met Renée van Assema. We brachten onder andere de flora en vegetatie van het landgoed Coelhorst in beeld, gevolgd door publicatie nr. 15 in de serie Natuur, Landschap en Milieu van Amersfoort. Het boekje van Monnikendam tot Tripmadam was het resultaat van ons onderzoek naar de vegetatie op de kademuren. De oprichting van de Waterlijn was aanleiding om vanuit de boot hierover les te geven aan de nieuwe schippers.
"Lesgeven heb ik altijd graag gedaan. Bij het IVN de Groene cursus en de gidsencursus, bij CNME de Schoolsteeg, onder andere de cursus Wat zie je in de wijk? Later bij de botanische tuinen van Utrecht was ik weer helemaal terug bij de planten, want die spreken mij het meeste aan.”

Met andere ogen leren kijken
“Ik zie wel veranderingen in de natuur. Mijn favoriete plant, de wilde bosanemoon bijvoorbeeld, wordt steeds meer overwoekerd door andere planten. Dat vind ik jammer, want verscheidenheid is mooier. Exoten zijn welkom, maar de woekeraars niet. Beheer is nodig om dat in de hand te houden”.

"De huidige discussie over duurzaamheid past volgens mij in de mode van deze tijd. Verstoring door klimaatverandering gebeurt gewoon en het internationaal verkeer is toegenomen, om maar wat te noemen. Ik heb wel te doen met de boeren, want voor hen gaat het niet zo maar over hun land; vaak zit er een hele familiegeschiedenis aan vast. Stedelingen mogen zich wel eens wat meer openstellen voor wat de boer zegt.

Altijd meerdere oorzaken
"Tijdens een Grijze cursus, die ging over het milieu en het toen actuele onderwerp zure regen, leerde ik dat er nooit één reden, maar meerdere oorzaken voor een probleem zijn aan te wijzen. Met de toenmalige stadsarchitect heb ik door Amersfoort gelopen en de aantasting van gebouwen bekeken. Hij leerde me dat ook gewoon de tijd zijn sporen achterlaat en gebouwen tekent."

“Door met anderen op te trekken leer je met andere ogen kijken. Dat vind ik, naast kennisoverdracht, een belangrijke taak van natuureducatie.”

IVN Natuurexcursies

Zondag 19 juni: 14.00 tot 16.00 uur: natuur op bedrijventerrein De Isselt

Start: hoek Nijverheidsweg-Noord/Radonweg, 3812 PN Amersfoort

De IVN gidsen nemen je mee op een gevarieerde wandeling op bedrijventerrein De Isselt. Aan twee kanten omringd door bedrijven ligt proeftuin Isselt, een lunch- natuur- en ontmoetingsplek, die sinds 2014 wordt onderhouden.

De voorheen strakke grasvelden zijn veranderd in bloemrijke weiden, waar vlinders en insecten voedsel en beschutting vinden. Er is een paddenpoel gegraven en de oevers van de vijver zijn natuurvriendelijker ingericht. Er zijn verschillende soorten fruitbomen aangeplant.

We lopen verder tussen de bedrijven door naar het voormalige jaagpad langs de Eem, nu een smal pad langs het water. Het biedt een mooi uitzicht op de vernieuwde Grebbeliniedijk aan de overkant. Hier treffen we vooral ruige vegetatie en watervogels. Na het passeren van de waterzuivering, volgen we de eeuwenoude Melksteeg.

In de weilanden richting Soest zien we met wat geluk weidevogels met hun jongen. Voor zangvogels is er volop plek in de hoge bomen en de dichte onderbegroeiing. Langs het pad vinden we bospaardestaart en staat misschien de breedbladige wespenorchis al in bloei.

De gidsen staan tijdens de wandeling zowel stil bij de natuurwaarden als bij de rijke cultuurhistorie van dit gebied. Stevig schoeisel aangeraden.

Meer informatie: Wil Schonewille, tel. 033- 2572783 of 06-51 40 27 53.

Foto: Insectenhotel tussen de bedrijven van De Isselt.
Foto: Wil Schonewille

Zondag 17 juli: 14.00-16.00 uur: kleurrijk Bloeidaal

Start: parkeerplaats Koedijkerweg, 3816 BV Amersfoort

De wandeling gaat door een bijzonder natuurgebied: Bloeidaal. Het Utrechts Landschap is eigenaar en beheerder van dit gebied tussen de Barneveldse Beek en de Hogeweg.

Bloeidaal maakt deel uit van het 'Venster op de Vallei'. Het kleurrijke Bloeidaal is 36,6 hectaren groot en vormt de overgang naar de Gelderse Vallei. Het werd in 2007 ingericht om meer ruimte te geven aan natuur, recreatie èn waterberging. Dit laatste om bij veel neerslag wateroverlast in Amersfoort te voorkomen.

In het begin was het gebied leeg en zag je slechts grasland en water. Hoe anders ziet het er nu uit! Vanaf het begin van het groeiseizoen is het een zee van wilde planten en bloemen. Wist je dat door een zorgvuldig beheer nu inmiddels weer de Gevlekte orchis, Spaanse ruiter en Blauwe knoop in de blauwgraslanden groeien?

Blauwgrasland is een bijzonder soortenrijke plantengemeenschap die voorkomt op voedselarme, natte grond, in beekdalen en laagvenen. Bloeidaal is een gevarieerd gebied geworden met bosjes, natte en

droge graslanden, poelen, sloten en beken.

Voorts is er een vispassage aangelegd om de stuw in de Hoevelakense beek passeerbaar te maken voor traag zwemmende vissen. De gidsen vertellen je over de flora en fauna, de cultuurhistorie en de waterhuishouding van dit kleurrijke natuurgebied.

Meer informatie: Theo van de Water, tel: 06- 211 862 58

Foto: Bloeidaal bloeit. Foto: Han Delen

Zondag 21 augustus: 14.00-16.00 uur: Waswater, Ringheuvels en Lange Veen

Start: Waterlooweg, 3832 Leusden.

Op de overgang van de Utrechtse Heuvelrug naar de Gelderse Vallei ligt Landgoed Den Treek-Henschoten in de gemeenten Leusden, Maarn, Woudenberg en Zeist. De IVN-gidsen nemen u mee over het landgoed met bossen, heide en landbouwgronden. De natuur is hier volop in ontwikkeling.

In dit gevarieerde landschap kijken naar de ontstaansgeschiedenis, het seizoen, de ligging en het belang ervan voor mens, plant en dier. Tijdens de wandeling wijken wij af van de ‘grote paden’ dus trek goede wandelschoenen aan!
Meer informatie: Dick van Etten, tel. 06-14786577.

Foto: Harig wilgenroosje. Foto: Gisela Baremans-Panjer

'Groene motor' als aanjager voor groenere stad

Door de redactie

Amersfoort - Een kleine groep - met de naam Groene motor - van intensief samenwerkende ambtenaren, inwoners en verenigingen, als klankbordgroep en als groene adviesraad. Doel: vaart zetten en gaande houden van groene ontwikkelingen. Dit is een van de adviezen uit de 17 mei gepresenteerde Groenvisie.
De Groenvisie is - bijna een jaar later dan gepland - het resultaat van tientallen bijeenkomsten en interviews waar kon worden meegepraat door iedereen die groen belangrijk vindt. Het is een initiatief van drie raadsleden en drie burgers. Zeventig burgers praatten mee. Aanleiding: Amersfoort is al behoorlijk groen, maar het kan nog beter.
Het heeft nu geleid tot een zeer uitvoerige opsomming van door inwoners aangedragen wensen met betrekking tot groen, uiteenlopend van liever asfalt dan groen tot een verregaande vergroening van de stad. Verschillende hoofdstukken belichten het groen in combinatie met andere thema's. Daar onder het belang van groen, biodiversiteit, recreatie, stadslandbouw en klimaatbestendigheid.

Ecodiensten
Veel aandacht is er voor 'ecodiensten'. Dit zijn (soms onmisbare) voordelen die de natuur biedt aan flora en fauna, waar onder de mens zelf. Voorbeelden zijn: wegvangen van fijnstof en CO2, schaduw, koelte bij hitte, aanmaak van zuurstof, rust gevend, en bestuiving van gewassen door insecten. Er wordt duidelijk gemaakt dat groen van onschatbaar belang is.
Hier een reeks begrippen die worden genoemd om groen te stimuleren: groenambassadeurs, wijktuinmannen, groene en blauwe verbindingszones, verzorgen lokale natuurwaarden, kinderen meer in het groen, groene recreatie. En er moet op een goede manier worden omgegaan met tegengestelde belangen, zoals rustplekken voor wilde dieren enerzijds en losloopplekken voor honden anderzijds.
De Groene Motor moet het vervolg worden op de 'inspirerende samenwerking van burgers, raadsleden en ambtenaren'. De Groenvisie wil die samenwerking voortzetten. De vraag is nog: hoe? Dan gaat het om bijvoorbeeld budgetten en de verhouding tussen burgers en ambtenaren. Ook het democratisch proces moet worden bewaakt. En het vereist nieuwe werkwijzen in de communicatie tussen stadhuis en stad.

Het begint bij burgers
Het begint allemaal met groene burgers, hun enthousiasme, kennis en kunde. De Groenvisie benadrukt dat de gemeente op het gebied van groen steun moet krijgen van inwoners, en dat die inwoners uitvoerig

Beheer, natuur, recreatie, waterberging in Bloeidaal.

moeten kunnen meedenken en meepraten. In de Groene Motor moet dat concreet vorm krijgen.
Het Groene Huis in Schothorst kan naast de Groene Motor de spin in het web worden van de contacten tussen alle betrokkenen. Daar horen ook groene verenigingen als KNNV, IVN, Groei en bloei en Steenbreek bij.
De status van de Groenvisie moet het zelfde niveau krijgen als andere lange termijnvisies zoals het Verkeer- en Vervoerplan, de Economische Visie, de Woonvisie en het Waterplan. Daarmee wordt de Groenvisie een van de pilaren onder het Amersfoortse beleid voor minstens de komende vijftien jaar.

Slotbijeenkomst
Het concept van de Groenvisie is te lezen via www.groenvisieamersfoort.nl . Op zaterdag 25 juni is er van 10.00 tot 13.00 uur een slotbijeenkomst over de Groenvisie. Daar kunnen nog meningen worden gegeven voordat de Groenvisie officieel naar de gemeenteraad gaat. De bijeenkomst heeft plaats in Het Groene Huis

Vindersloon op de Hoge Klei

De werkgroep planten - Frits van den Borg, Gisela Baremans, Tom Huijbregts en ondergetekende - inventariseerden vrijdag 6 mei planten in het gebied Hoge Klei op de Amersfoortse berg. Het was prachtig weer en we vonden leuke soorten zoals zwarte zegge en kaardebol. Ook zagen we enkele plastic zakken en we konden het niet laten er even in te kijken.
De eerste zat vol lege bierblikjes en chipszakjes. De tweede zak was leuker. Er zaten tien grote blikken bier en acht zakjes chips in. Leuk detail was dat het om drie soorten bier ging met alcoholpercentages van 4,2, 8,6 en 12 procent. Vermoedelijk hebben we een feestje verstoord. Op de weg terug naar de auto's waren we nog bang dat we boze bosbewoners zouden tegen komen maar dat is niet gebeurd.
Arie van den Bremer

Dierenambulance zoekt vrijwilligers

Door de redactie

Hoort een verhaal over de Dierenambulance wel in het tijdschrift van een natuurvereniging? Zeker wel, want het draait niet alleen om katten en honden. De vrijwilligers zorgen er ook voor dat allerlei vogels - eenden, ganzen, meerkoeten, zwanen, zangvogels, roofvogels, fazanten en (ontsnapte) pauwen bij de Vogelopvang terecht komen. En verder dieren als eekhoorns, egels en vleermuizen.

Hans en Katja van den Brandt, beiden ook actieve IVN'ers, zitten nog te vertellen wat ze zoal bij de Dierenambulance doen als de telefoon gaat: bij het Amersfoortse Dierenasiel is een roodborstje in een kartonnen doosje afgegeven. Het beest is tegen een raam gevlogen en helemaal versuft.
Op pad dus. Hans legt een doekje onderin een speciale, zwarte plastic doos. Daar in zit de roodborst lekker warm en in rustgevend donker. Het beestje piept eerst hevig - er zit nog volop leven in. Toch maar naar de Vogelopvang in Woudenberg, waar Helga de scepter zwaait. Zij vangt en lapt al heel lang vogels op.
Weer telefoon: er is een dode kat uit de Flierbeek gevist. Met een detectie-apparaat wordt gezocht naar een onderhuidse chip, maar die blijkt niet aanwezig. Een paar jongetjes kijken met een mengeling van nieuwsgierigheid en afgrijzen toe.
De kat gaat in een lap en in een plastic bak. Later wordt hij of zij bij het asiel in een vriezer gelegd. Het signalement gaat naar Amivedi en op het internet, zodat een eigenaar het dier kan terugvinden. Na een week of twee wordt de vriezer geschoond.

Roodborst en pauw
Onderweg naar Woudenberg, aan boord nog de roodborst, komt een melding van een op de weg rondscharrelende pauw. In Woudenberg! Dat zijn twee vliegen, of liever twee vogels, in een klap. Maar de pauw is niet te vinden. Wel zien de scherpe ogen van Katja iets in het weiland liggen. Het blijkt een dode kip te zijn. Die laten we maar liggen. "Soms worden kippen door koeien opgegeten", vertelt Katja aan de ongelovige verslaggever. Tsss, carnivore koeien, en dat terwijl mensen meer en meer vegetarisch worden…
Onderweg naar een nieuwe melding - een nog jonge kat die gezellig meeliep naar de Vermeerstraat - vertelt Katja dat met name het voorjaar een drukke tijd is. "Dan is er ieder kwartier wel een melding van een jong vogeltje dat uit het nest is gevallen, of door een kat is gepakt."

De chip van het katje wordt uitgelezen.

De 'ambu'
Hans vertelt over de inrichting van de ambulance, oftewel de 'ambu'. Aan boord zijn kooien, dozen, bakken en andere zaken om dieren te kunnen vervoeren. Om ze te vangen zijn er vangnetten, schepnetten en vangstokken. Muilkorven moeten de vrijwilligers beschermen tegen de beten van angstige en daarom van zich afbijtende honden en katten. "Ook voor eekhoorns moet je uitkijken", zegt Katja, "vlijmscherpe tandjes." Aangetroffen eekhoorns gaan naar een speciale opvang.
Vossen en reeën worden niet meegenomen. Te wild, te trapperig, te link. Dat doen anderen.
De jonge kat is wel gechipt. Binnen tien minuten is - via de telefoon en een medewerker achter de computer - bekend wie de eigenaar is. Die meldt opgelucht dat ze de kat meteen komt halen.
Vrolijke hond
De volgende melding betreft een vrolijke, bruine labrador die enthousiast tegen iedereen opspringt. De reu is gevonden aan de Zuidsingel. Hij is wel gechipt, maar het - Belgische - nummer is verder onbekend. Daarom gaat hij achterin en mee naar het asiel. Daar wordt verder gezocht.
De Dierenambulance is voortdurend op zoek naar nieuwe vrijwilligers. "Stressbestendigheid, in een team kunnen werken, niet bang zijn om (gewonde) dieren en fladderende vogels op te pakken en je aan afspraken houden", somt Katja enkele eisen op. "Want het is wel vrijwilligerswerk, maar niet vrijblijvend."
Een handboek geeft antwoord op de meeste vragen. En er zijn lessen over dierengedrag en -ziektes. Medewerkers krijgen een EHBO-cursus en voor de zekerheid een anti-tetanusinjectie.

Planten en beestjes zoeken op de kademuren. Foto: Marcel Hospers

Bijzondere 1001-soortendag

Door Joop de Wilde

Veel leden van de KNNV- en IVN-afdelingen Amersfoort en de Vogelwacht Amersfoort leverden een bijdrage aan de jacht op meer dan 1001 soorten in de Keistad.
Het programma werd op vrijdagavond 22 april in Het Groene Huis geopend met een lezing van Marjo Hoedemaker van Dierenpark Amersfoort en Zomer Bruin over diersoorten van de nacht. Tijdens een boeiende lezing gaf Marjo Hoedemaker zijn visie op het belang van het behoud van biodiversiteit en de rol die dierenparken daarin wereldwijd spelen bij het behoud van vele diersoorten.
Zomer Bruin vertoonde opnieuw fascinerende opnamen van dieren in de nacht: vleermuizen, dassen, steen- en boommarters en natuurlijk ook de vos. Dezelfde avond startte ook het onderzoek en de eerste excursies die mensen tijdens de 1001-soortendag konden meemaken. Helaas viel de temperatuur op vrijdagavond wat tegen waardoor er weinig nachtvlinders en vleermuizen geteld konden worden.

Korstmossen en angeldragers
De vogelaars van de Vogelwerkgroep Amersfoort beten op zaterdag 23 april het spits af met vogeltellingen en excursies in de vroege ochtend. Later op de dag volgden excursies op het gebied van paddenstoelen, slakken, zweefvliegen, bijen, macrofauna, algen, libellenlarven, Lieveheersbeestjes, spinnen, gallen, bloemvliegen, angeldragers, mieren, trekvogels, korstmossen, varens en planten. Alle excursies en inventarisaties werden geleid door specialisten uit heel Nederland.
De bijdragen aan het onderzoek door leden van de KNNV- en IVN-afdelingen Amersfoort en de Vogelwacht Amersfoort hadden vooral betrekking op vogels, vogeltrek, paddenstoelen, mossen, korstmossen, varens en planten. Voor het onderzoek naar mossen, korstmossen, varens en planten werd eerst in de ochtend een wandeling gemaakt door een deel van het landgoed Schothorst en een deel van de aanliggende woonwijk. Voor een onderzoek van de kademuren in de binnenstad van Amersfoort kon een bescheiden aantal onderzoekers een vaart maken door de grachten van de keistad.

Ruim 1200 soorten
Aan het eind van de dag kon een eerste bescheiden resultaat gemeld worden. De teller eindigde boven de 1200. Iets lager dan verwacht maar begrijpelijk als je de weersituatie van zaterdag 23 april in aanmerking neemt. De eindstand zal ongetwijfeld veel hoger worden. Het project loopt tot het einde van dit jaar en veel specialisten uit het hele land zullen nog (of weer) naar Amersfoort komen om inventarisaties uit te voeren.

De pseudoschorpioen, het leukste bodemdiertje

Neem eens mee uit de keuken naar het bos: een groot wit soepbord en een zeef.
Pak in het bos een beetje dode bladeren en ander haast vergaan bodemmateriaal (maar geen zand) en stop het in de zeef.
Zeef het materiaal boven het witte soepbord uit: allerlei kleine bodemdiertjes vallen door de mazen in het bord. Eerst is het stil in het bord, maar al gauw begint er van alles te bewegen en te springen.
Voor de allerkleinste diertjes is een loep leuk, maar met het blote oog zie je ook al heel wat!
Als je geluk hebt zie je een pseudoschorpioen op je bord. Bij gevaar (bijvoorbeeld een grote naderende mensenvinger) loopt het diertje achteruit, met zijn grote scharen vervaarlijk wiegend.
In de scharen zitten hele kleine gifkliertjes. Daarmee doodt de pseudoschorpioen zijn prooi.
Hij eet graag springstaarten (die vind je zeker op je bord) en mijten.
Soms grijpt hij zich alleen maar vast aan een ander insect en gebruikt het als vervoermiddel om eens ergens anders in het bos te gaan kijken. Nou ja, kijken, kijken.... er zijn een aantal soorten die geen ogen hebben.
Een pseudoschorpioen is een spinachtige, met vier paar pootjes dus. Zijn scharen zijn uitgegroeide monddelen.
Hij heeft niet zo'n stekel aan zijn achterlijf, zoals de echte schorpioen en is totaal ongevaarlijk voor ons, mensen.

Janine Mariën.

Animalia –
Arthropoda (geleedpotigen) –
Arachnida (spinachtigen) –
Pseudoscorpiones -
Neobisiidae –
Neobisium carcinoides.

Rapport Paardenwed voor wethouder

In 2015 werd onder leiding van Arie van den Bremer een klein bosgebiedje met de naam Paardenwed geïnventariseerd, tussen Heiligenbergerweg en Hoge weg. Aan deze inventarisatie namen veel andere werkgroepen deel. Het rapport meldt de aangetroffen planten, bewoners van de poel, paddenstoelen, vleermuizen, vogels, mossen, korstmossen en bomen.

Het rapport Paardenwed is het vierde rapport dat de KNNV, afdeling Amersfoort e.o. in 2015 in opdracht van de gemeente Amersfoort uitbracht. De gemeente werd vertegenwoordigd door stadsecoloog Renée van Assema. Renée legde het contact met de verantwoordelijke wethouder Menno Tigelaar.
Zowel van de zijde van het college van B&W als van de zijde van de KNNV was er behoefte om elkaar eens te ontmoeten. De wethouder wilde graag bijgepraat worden over de activiteiten van de KNNV en wij wilden graag hem een goed inzicht geven in onze werkzaamheden en het rapport Paardenwed officieel overhandigen.
Bij de ontvangst in het stadhuis liet wethouder Tigelaar weten de werkzaamheden van de vereniging zeer te waarderen en te kennen. “Een aantal door U uitgebrachte rapporten staan op mijn kamer”, zei hij. KNNV-voorzitter Joop de Wilde gaf een overzicht van de meer dan honderdjarige geschiedenis van de KNNV Amersfoort

zie volgende pagina

en de nauwe, gewaardeerde samenwerking met de gemeente. Hij wees op de doelstellingen van de vereniging zoals het vergaren van kennis op het gebied van flora, fauna en ecologie, het uitdragen van deze kennis en het vastleggen van onderzoeksgegevens. I
n het realiseren van deze doelstellingen is er een nauwe samenwerking met de stadsecoloog Renée van Assema, Het Groene Huis, het IVN en de Vogelwacht. Deze samenwerking krijgt o.a. vorm in de Natuuracademie, de natuurlezingen en de inventarisatie-onderzoeken van de KNNV.

Vanuit de werkgroepen waren zeven vertegenwoordigers aanwezig die meewerkten aan de verschillende inventarisaties. Allen kregen ze gelegenheid een toelichting te geven op hun specifieke kennis en bijdragen aan de onderzoeken. Arie van den Bremer gaf daarna een toelichting op de onderzoeken die voor de gemeente Amersfoort zijn uitgevoerd: Graslanden van het landgoed Schothorst, Valleikanaal, Stuifduinen Oud Leusden, Heiligenbergerbeekdal, Bokkenduinen, muurvarens Vathorst en Paardenwed. Aan het eind van de bijeenkomst overhandigde projectleider Arie van den Bremer van het rapport Paardenwed aan de wethouder.

Joop de Wilde

Foto-onderschrift:
v.l.n.r. achterste rij: Frits van der Borg (planten en insecten), Tom Huibregts planten en geschiedenis), Henk Bokkers (vogels). Voorste rij: Wil Schonewille (planten), Leendert Smit (paddenstoelen), Joop de Wilde (planten en muurvarens Vathorst). Wethouder Menno Tichelaar, Arie van den Bremer (coördinator planten werkgroep), Harm van Dijken (vleermuizen), Esmeralda Dols (vleermuizen), en Esmeralda Dols (toekomstig KNNV-lid).

Eggenkamp
assurantiën
Professionele Adviseurs in Verzekeren
Oosterdorpstraat 35
3871 AA Hoevelaken
Tel. 033 479 91 94
Verzekeringen
Hypotheken
Pensioenen
Financieringen
Fiscale adviezen
Leasen

LABRIE heeft voor elke schilderklus, de juiste verfbus!
LABRIE
verf - behang - glas
kunstschildersmaterialen
Leusderweg 113-115 * Amersfoort *
Tel: 033 461 37 77

Natuurwinkel Amersfoort
EEN WAAR PARADIJS VOOR DE BIO-LIEFHEBBER !
Van alle biomarkten thuis!
Aardappelen, groenten, fruit en geitenkaas uit de streek.
Maar ook vers afgebakken Vlaams brood en kleinbrood.
EN 'NATUURLIJK' NOG VEEL MEER!
Bio voor de complete maaltijd en voor milieuvriendelijke was- en reinigingsmiddelen, verzorgingsproducten, cosmetica, etc.
Bijzonder uitgebreid assortiment biowijnen, met wijnen die het omfietsen waard zijn!
natuur WINKEL
Leusderweg 27,
3811 NK Amersfoort
tel 033-4622432,
fax 033-4622564
e-mail:
nawlamersfoort@gmail.com
Openingstijden:
ma t/m vr 8.00 -19.00
za 8.00 -16.00

Sandd
Port betaald
Port payé

INDIEN ONBESTELBAAR:
VAN OSTADEPLEIN 23, 3817 PK AMERSFOORT

Nieuw e-postadres

Vanwege de nieuwe naam van dit blad is er ook een nieuw e-postadres aangemaakt. Dit is: redactie.natuurkijker@gmail.com .
De oude e-postadressen met daar in de namen van Konvo en Uitloper blijven vooralsnog bestaan, maar worden te zijner tijd verwijderd. Het is handig om nu direct de wijzigingen in je eigen adressenbestand op te nemen.

Het 1001-soortenproject draait heel 2016!

De 1001-soortendag begon op de openingsdag van Het Groene Huis. Maar daar blijft het niet bij. De telling gaat het hele jaar door, en iedereen kan meetellen. De teller staat op ruim 1500.
Meer informatie is te vinden via http://www.hetgroenehuisamersfoort.nl/1000-soortendag.

Het IVN

Het IVN, Instituut voor natuur- en milieu-educatie en duurzaamheid, is een vereniging van vrijwilligers en beroepskrachten die streeft naar meer (kennis over) natuur en een betere kwaliteit van het milieu.
Verspreid over Nederland heeft het IVN zo'n 170 plaatselijke afdelingen en een aantal regionale consulentschappen. Meer dan 17.000 leden zetten zich actief in voor de natuur en het milieu door middel van allerlei voorlichtende en educatieve activiteiten. Minimum bedragen contributie: actief lid € 20,-, gezinslid € 5,-, donateur € 10,- en jeugdlid € 10,-. Uitgaven: vier maal per jaar het landelijke blad Mens en natuur. Plus vier maal per jaar de lokale uitgave De Natuurkijker. Plus digitale nieuwsbrieven, ook onder de naam De Natuurkijker.
Voorzitter Ruud van Nus
Tel. 033 - 462 30 11
E-mail ruudvannus@live.nl
Meer informatie: www.ivnamersfoort.nl

Slechtvalkjes hebben gezonde eetlust

Twee fotootjes van 'onze' vier slechtvalkjes. De bovenste net na het ringen op 16 mei, de onderste is van 22 mei, vlak voor het moment dat moeders een verse duif aflevert. De jongen groeien als kool. Op het moment van de foto komen de eerste slagpennen al door. De foto's zijn momenten uit de videofilm die wordt gemaakt.

De KNNV

De Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV) is een vereniging voor veldbiologie en houdt zich actief bezig met natuurbeleving, natuurstudie en natuurbescherming. Jong en oud kunnen er terecht. Onder de leden zowel vakmensen als liefhebbers.
De KNNV verzorgt excursies, kampen, reizen, lezingen en inventariseert natuurgebieden. Leden ontvangen het landelijke blad Natura dat zes keer per jaar verschijnt, met informatieve artikelen over natuur, natuurbescherming, boekbesprekingen en nieuws uit de vereniging. KNNV-leden krijgen korting op boeken uit de eigen KNNV-Uitgeverij.
Het lidmaatschap van de vereniging kost 28 euro per jaar voor leden en 14 euro voor huisgenootleden. Donateurs betalen minimaal 10 euro per jaar. Lokale uitgave: De Natuurkijker.
Voorzitter: Joop de Wilde
Tel. 033 494 21 26 E-mail: jdewilde@euronet.nl
Meer informatie:
www5.knnv.nl/amersfoort.